

Nagycsütörtök

1Kor 11,23–26

„A kenyér és a bor”

23Én ugyanis az Úrtól kaptam, amit közöltem is veletek: Urunk Jézus elárulásának éjszakáján fogta a kenyeret, 24hálát adott, megtörte, és így szólt: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem értetek. Ezt tegyétek az én emlékezetemre.” 25Ugyanígy vacsora után fogta a kelyhet, és így szólt: „Ez a kehely az új szövetség az én véremben. Ezt tegyétek, valahányszor isztok belőle, az én emlékezetemre.” 26Valahányszor ugyanis e kenyeret eszitek, és e kehelyből isztok, az Úr halálát hirdetitek, amíg el nem jön.

A szentmiseáldozat középpontjába a Krisztus által létesített új szertartás áll. Legkorábbi említése ez a szöveg, amely a zsidó pesach=vacsorán (pászka) hangzott el. Jézus mint zsidó közösségi vezető a tanítványjaival együtt ülte meg az utolsó vacsorát. Sajnos, az első századból nem maradt fenn a pontos menete, mert a részletes szertartást imákkal együtt csak a Talmud közli a II.-III. században. Ez a legősibb írásos emlékezés olyan valakitől származik, aki nem volt jelen az utolsó vacsorán: Pál tehát amikor kijelenti, hogy ezt az „Úrtól kapta”, akkor különleges kinyilatkoztatási élményére hivatkozik, amelyet a damaszkuszi útonéltát. Pál még Pétertől és az egyház „oszlopaitól”, vagyis a hagyomány legtekintélyesebb őrzőitől, például Jakabtól szerezhetett információt az utolsó vacsorán történekről, de az első korintusi levélben sem meséli el azt amit a szinoptikus evangéliumokban olvashatunk az új szertartás létesítéséről, hanem csak a kulcsszavait ismétli el. Fel kell hívnunk a figyelmet arra, hogy az ún. átváltoztatási szavak, amelyek a keresztény szertartás központi részét képezik, nem pontosan egyeznek a szinoptikus evangéliumokban leírtakkal. Ez azt jelenti, hogy Jézus kulcsfontosságú szentségi szavainak őrzése még nem vitatott jelentésű, mint később a XVI. századi katolikus és protestáns szentségtani vitában, amikor filozófiai alapon minden szó jelentését mérlegelik, és a kenyér és bor átváltoztatásáról, vagy csupán emlékvacsoráról beszélnek.

A mai szentleckénk a korintusi közösségben felmerült közösségi problémákkal, az eucharisztikus vacsorához kapcsolódó szeretetvendégséggel kapcsolatos gondokkal foglalkozik. Tehát nem elsődleges célja a szinoptikus evangéliumokból ismert utolsó vacsora leírásának elismertlése, hanem a keresztény közösségnek az ünnephez kapcsolódó viselkedésnek és a helyes szellemnek megőrzésére tett figyelmeztetés része a fent említett szöveg.

Ami miatt fontos, hogy a keresztény közösség legfontosabb összejövetele az Úr vacsorájának elisméltése, és nemcsak évente egyszer, hanem úgy tűnik rendszeresen hetente, minden valószínűség szerint vasárnaponként. Vagyis Jézus fenti szavai mára a közösség által kiemelten kezelt mondatok voltak. A szavak kapcsán a Úr megváltó halálára emlékeznek. Vagyis nem az utolsó vacsorán résztvevő tanítványok döbbsent, érthetetlen zavarodottságát idézik fel, hanem úgy igyekeznek emlékezni ezekre a szavakra, ahogyan az Úr Jézus maga szándékozott mondani, előre hirdetve megváltó halálát. Nem tragédiára emlékeztek, hanem a megváltás hírüladásának és az új közösség alapításának első szavaira.

Jeruzsálemben, az utolsó vacsora termében elhangzott szavak húsz évvel később már Korintusban szentségi szertartási szavakként hangzanak el. Ez az étkezés nem pusztán baráti étkezés, amelyben a hasonló helyzetűek találhatnak egymásra, hanem a keresztény közösség tagjainak a megváltó Jézusra találásának a szertartásos kifejezése: az igazi mise központja az Úr szavainak elisméltése, de az is fontos, hogy a jelenlevőket ugyanaz a lélek hassa át, mint a feltámadt Jézust körülvevő közösséget. A tanítványok a kenyértörésből ismerték fel a feltámadt Urat, csodálkozó hitük ekkor változott szilárd, elkötelezett hitté és áldozatos életszemléletet elfogadó magatartássá. Így az élő egyház nagycsütörtökön született meg.